

DEZVOLTAREA MORALITĂȚII

Darsa Bhikkhu

Este binecunoscut în Tailanda că Buddha ne-a învățat trei tipuri de pregătire, de antrenament: Moralitatea/Etica - *Sīla*, Concentrarea/Meditația - *Samādhi* și Înțelepciunea/Cunoașterea Intuitivă - *Paññā*. Ele sunt numite „*Trisikkhā*” și sunt pregătiri sau antrenamente în sensul că trebuie să le dezvoltăm prin propriile noastre eforturi. Alții ne pot ajuta doar arătându-le modul în care să le dezvoltăm. Aceasta este o trăsătură specială a învățaturii lui Buddha.

În alte religii persoana se poate ruga la o ființă spirituală pentru a fi purificată, pentru a fi salvată de consecințele anumitor acțiuni, dar acest lucru nu se întâmplă în învățătura lui Buddha. El a spus că nu poate controla cine, sau cât de mulți oameni reușesc să se elibereze de suferință, ci este doar un ghid, cineva care arată calea pe care oamenii trebuie ei înșiși să o parcurgă.

Totuși, idei din alte învățături, care nu sunt compatibile cu cele ale lui Buddha, sunt acceptate de buddhiștii din Tailanda, și de către laici, și de către călugări. Acest lucru se întâmplă din cauza faptului că ei nu se gândesc cu grijă la cuvintele învățaturii, nici la înțelesul lor, sau din cauză că nu le cunosc semnificația în limba Pali. Buddha a spus că învățătura lui este foarte subtilă, astfel încât oamenii ar trebui să fie foarte atenți la ea. Un exemplu comun de idei greșite care au pătruns în practica buddhistă este acela de a merge la templu pentru a cere cele cinci *sīla* și de a accepta aceste cinci *sīla* de la un călugăr.

Sīla înseamnă „moralitate” sau „etică” și reprezintă un antrenament în învățătura lui Buddha. Nimeni nu ne poate oferi *sīla*, nici Buddha, nici un Arhat al timpurilor de demult, nici un Arhat sau un discipol al vremurilor noastre. Ceea ce un călugăr sau un discipol al lui Buddha *poate* face este să ne arate cum trebuie să ne pregătim pentru a dezvolta *sīla*. Acest lucru este de fapt evident în ceremonia primirii „*pañca sīla*”. Călugărul nu spune, sau *nu ar trebui* să spună „veniți să primiți cele cinci *sīla*” sau „acestea sunt *pañca sīla*”. La sfârșitul ceremoniei călugărul spune:

- ▶ *Imāni pañca sikkhāpadāni.*
- ▶ *Sīlena sugatiṃ yanti.*
- ▶ *Sīlena bhogasampadā.*
- ▶ *Sīlena nibbutiṃ yanti.*
- ▶ *Tasmā sīlaṃ visodhaye.*

S-ar putea ca această confuzie să apară din cauza faptului că termenii *sikkhāpadāni* și *sīla* [*sīlena* - „cu *sīla*”] apar atât de apropiați unul față de celălalt. Traducerea acestor propoziții este:

- ▶ Acestea sunt cele cinci reguli de pregătire.
- ▶ Prin moralitate se obține o naștere bună.
- ▶ Prin moralitate se obține cu succes bunăstarea.
- ▶ Prin moralitate se ajunge la sfârșitul suferinței.
- ▶ Deci purificați-vă moralitatea.

Călugărul nu spune „acestea sunt cele cinci moralități [*pañca sīla* sau *sīlāni* - la plural]”, ci spune „acestea sunt cele cinci reguli de pregătire [*pañca sikkhāpadāni*]. Atunci când cineva se pregătește folosind aceste reguli, își dezvoltă *sīla*, sau moralitatea. Regulile de pregătire nu sunt *sīla* [moralitatea], ci *sīla* provine din pregătire. Cineva obține și își purifică moralitatea prin regulile de antrenament dacă acea persoană are Vederea Corectă, adică dacă înțelege în mod corect legea cauzei și efectului cu referire la comportament și emoții, mai exact, dacă înțelege că modul în care ne comportăm influențează modul în care simțim.

Dacă cineva nu înțelege aceste lucruri, atunci ar putea crede că după ce primește cele cinci reguli de pregătire are imediat moralitatea perfectă, ceea ce nu este adevărat. Aceasta este o vedere greșită. Dacă persoana nu are o moralitate perfectă înainte de ceremonia acceptării celor cinci reguli de pregătire, atunci nu o va avea nici imediat după, întrucât o ceremonie nu ne poate purifica. Ideea că putem deveni puri în diferite moduri printr-o ceremonie ar putea fi o învățătură provenită din brahmanism sau hinduism, dar sigur nu este o învățătură a lui Buddha și nu este compatibilă cu învățăturile lui.

Am observat că în engleză *pañca sīla* se traduce prin „cele cinci reguli de pregătire” sau prin „cele cinci precepte”. Acesta este un lucru bun și ar trebui să continuăm în acest mod, dar dacă cuvintele *pañca sīla* sunt incluse într-un titlu, atunci ar sugera ca ele să fie schimbate în *pañca sikkhāpadāni*.

A înțelege modul în care regulile de pregătire au legătură cu moralitatea este primul pas. De aici, trebuie să știm ce reprezintă exact „moralitatea” în învățăturile lui Buddha. Dar despre acest lucru voi scrie altă dată.

Sper că veți putea renunța la vederile greșite asociate cu regulile de antrenament, dacă nu ați făcut deja acest lucru, și că îi veți ajuta și pe alții să înțeleagă învățăturile lui Buddha în mod clar, astfel încât să puteți pune capăt suferinței și să deveniți tot mai fericiți.

ETICA (*SĪLA*) ÎN DHAMMA-VINAYA

Rezolvarea unui paradox străvechi

Darsa Bhikkhu

[Toate referințele sunt la textele Pali. Prima parte reprezintă numărul Suttei, iar după două puncte urmează versiunea PTS]

Buddha ne-a învățat să „facem o investigare amănunțită a învățăturilor” [M 56 : M i 379], dar puțini știu despre vreo metodă specifică de studiu pe care Buddha să ne-o fi oferit. Am descoperit o astfel de metodă, iar ea arată că învățăturile lui Buddha nu sunt doar o alăturare de idei drăguțe sau filozofice, ci o cale clară de practicat pentru a pune capăt suferinței chiar în această viață.

Aplicând această metodă am descoperit că:

- ▶ Marea majoritate a înregistrărilor textelor Pali au fost perfect întreținute. Sādhu Bătrânilor Înțelepți care au făcut acest lucru!
- ▶ La câteva înregistrări s-a observat că sunt păstrate cu acuratețe în cea mai mare parte, dar sunt incomplete.
- ▶ Foarte puține texte prezintă erori în transmisia lor.
- ▶ Deși învățăturile specifice, sau prezentările căii sunt diferite, întrucât au fost predate oamenilor de diferite nivele ale dezvoltării personale, toate prezentările autentice ale căii sunt conforme cu cele trei pregătiri general acceptate: etica, meditația și înțelepciunea. Tradiția nu explică cum diferă în mod specific învățăturile, dar metodele de studiu arată că fiecare învățătură oferă mai multe detalii asupra unei pregătiri specifice, în funcție de care pregătire o dezvolta ascultătorul la acel moment.

- ▶ Comparând trei discursuri care se concentrează asupra celor trei antrenamente sau pregătiri diferite se poate obține o vedere mai largă asupra învățaturii lui Buddha. Diferite discursuri își „umplu golurile” unele celorlalte. Astfel este adus la lumină și înțelesul de „fir” al cuvântului „*sutta*”. Un singur discurs (sau prezentare a căii) nu este de ajuns pentru o imagine cuprinzătoare. Pentru a avea o frânghie puternică, bună de tras afară din domeniul suferinței, trebuie adunate mai multe fire împreună.
- ▶ Orice discurs autentic al lui Buddha este o versiune a Apariției Condiționate sau Dependente, ceea ce confirmă citatul din Buddha: „Oricine vede Apariția Condiționată vede Dhamma, iar oricine vede Dhamma vede Apariția Condiționată”. [M 28 : M i 191]

Metoda de studiu pare a fi o cheie specifică a lui Buddha pentru a identifica coruperile învățaturii sale, de exemplu cum să analizezi în mod concret Dhamma și Vinaya pentru a determina care este cu adevărat învățătura lui. Nu este de mirare că Buddha a știut că în cele din urmă că învățătura lui va fi coruptă, dar, datorită înțelepciunii și compasiunii lui, are sens să presupunem că ne-a oferit și o metodă de a aborda aceste lucruri inevitabile. Metoda se găsește în Pāsādika Sutta: „... toți aceia cărora le-am predat aceste adevăruri, pe care le-am realizat prin supra-cunoaștere, ar trebui să se adune și să le recite, punând înțeles lângă înțeles, expresie lângă expresie, fără neînțelegeri, astfel încât viața sfântă să poată continua și să fie stabilită pentru mult timp, pentru profitul și fericirea celor mulți ...” [D 29 : D iii 127]. Este adevărat, cele 37 de Aripă ale Deșteptării sunt menționate în mod specific în continuare, dar eu am ajuns la beneficiile de mai sus neoprinde-mă acolo, ci aplicând în mod general principiul studiului.¹ Această metodă a fost folosită de Buddha însuși la compararea celor 16 pași ai Atenției asupra Respirației și la cele Patru Baze ale Atenției [M 119 : M iii 78].²

Această metodă de studiu arată că învățătura lui Buddha este o cale pas-cu-pas, cum, după părerea mea, ar trebui să fie orice „cale”. Cum învățătura lui Buddha implică o pregătire graduală, progresivă, calea ar trebui traversată de mai multe ori, de fiecare dată eradicând mai multe contaminări, distrugând mai multe piedici. Probabil că fiecare ar trebui să parcurgă calea de cel puțin

¹ Se poate ca cele 37 de elemente să fi fost adăugate ulterior, într-o încercare de a le scoate în evidență, dar o comparație a celor 37 de elemente arată în cea mai mare parte un model consistent.

² A fost de asemenea aplicată în mod greșit de către Bhikkhuni Dhammadinna în ceea ce privește Nobila Cale Octuplă și cele Trei Antrenamente în M 44 : M i 299, dar aceasta a fost acceptată ca dogmă în Theravada Clasică. Această comparație distorsionează progresia graduală a celor Trei Antrenamente și Antrenamentul Gradual [M 70 : M i 479; M 56 : M i 379-80] în general. Ea face confuzie între cunoașterea teoretică a Vederii Corecte de la începutul căii cu înțelegerea (al treilea antrenament), sau cu Înțelegerea Corectă, de la sfârșitul căii (vezi Calea cu Zece Brațe - A 10.1-5 : A v 1-6).

patru ori, ceea ce s-a potrivit cu ideea de opt tipuri de Oameni Nobili, fiind patru perechi dintre cei care sunt pe cale și cei care au realizat împlinirea sau fructificarea căii (Calea Intrării în Flux cu Împlinirea Intrării în Flux; Calea și Împlinirea celui care se mai întoarce o singură dată, a celui care nu se mai întoarce, a Celui Perfect). Fiind o cale pas-cu-pas, Învățătura lui Buddha este logică.

Buddha a vorbit despre logică în învățătura lui [D 29 : D iii 121], dar această logică nu este de ajuns pentru a pune capăt suferinței [Kālāma Sutta: A 3.65 : A i 188]. El a oferit definiții simple și clare. Orice alt fel de definiții ar cauza doar mai multă confuzie. În ultimul din Cele Opt Gânduri ale unui Om Măreț se spune că proliferarea sau complicarea este un lucru opus învățăturii lui Buddha [A 8.30 : A iv 228].

Multe dintre definițiile atribuite lui Buddha sunt clare, dar nu mulți oameni au cunoștință de ele sau nu le aplică în mod consistent. Dacă definițiile nu ar trebui aplicate în mod consistent, atunci am avea o învățătură secretă, care ar trebui interpretată de alții, dar Buddha a spus că el nu a predat o astfel de învățătură secretă [D 16 : D ii 72 și A i 282-8].

În legătură cu aceasta, atunci când citim textele, o problemă ar putea să o constituie aflarea mai multor definiții atribuite lui Buddha pentru un același termen. În acest caz am ajuns să mă întreb care din ele ar fi mai practică și care urmează sfatul lui Buddha din Kālāma Sutta. În cele din urmă, esența învățăturii lui Buddha devine clară. Avem două criterii pentru a lua o decizie înțeleaptă: substanța, esența generală și experiența personală. Am descoperit că de obicei ambele criterii duc la aceeași alegere a unei definiții - cea mai simplă. Nu indică acest lucru din nou către proliferare, ca nefiind o trăsătură a învățăturii Buddhiste?

Aplicarea metodei de studiu la *Sīla* - rezolvarea unui mister străvechi

Buddha a spus că ar trebui să consultăm Dhamma și Vinaya (Învățătura și Disciplina) atunci când vrem să stabilim corectitudinea părerilor despre învățătura lui (Cele Patru Mari Cadre de Referință, D 16). De ce Vinaya? Unul dintre motive ar fi că uneori găsim în Vinaya principii care se pot aplica și la situația noastră de laici. Căutând despre Sīla/Etică în Dhamma și Vinaya, am descoperit două definiții, care au o oarecare suprapunere.

Cea mai simplă definiție se află în Mahāvagga (Vinaya - codul de disciplină pentru călugări și călugărițe):

Acolo se definește „căderea din *sīla*” (*sīla-vipatti*) a unui călugăr prin comiterea oricăreia din cele Patru Înfrângeri sau din cele 13 Practici care dezbină comunitatea (un total de 17 reguli). Comiterea oricărei alte clase de greșeli (din cele 210 rămase) se numește „căderea din bunele obiceiuri” (*ācāra-vipatti*).

4 Înfrângeri	17 reguli - cădere din <i>sīla</i> (<i>sīla-vipatti</i>)
13 practici care dezbină comunitatea	
2 ofense nesigure	210 reguli - cădere din bunele obiceiuri (<i>ācāra-vipatti</i>)
30 de ofense de presupuneri care necesită confiscare	
92 de ofense de presupuneri	
4 ofense care necesită confesiune	
75 de reguli de pregătire	
7 metode de a liniști disputele	

O definiție mai complicată este în D 2 : D i 47 (Sutta/Dhamma): acolo se identifică *sīla* ca un amestec de elemente din ambele grupuri Mahāvagga - *sīla-vipatti* și *ācāra-vipatti*.

Definiția din Vinaya este aceea care mi-a adus un beneficiu mai mare. M-a făcut să prețuiesc toate regulile antrenamentului și să știu că există două nivele diferite: un nivel major și unul minor. Astfel, nu exacerbez importanța celor minore, dar totuși le prețuiesc. Am făcut această exacerbare prima dată când am fost ordonat, iar acest lucru mi-a cauzat multă suferință care nu ar fi fost necesară și care a contribuit la renunțarea ulterioară la roba de călugăr.

Această idee clară despre regulile minore și majore mă ajută să păstrez blândețea iubitoare asupra mea și asupra celorlalți. Atunci când privesc diferențele dintre cele două grupuri, pot vedea cum *sīla* ajută la a păstra societatea ca un loc relativ sigur în care să trăiești. Găsim reguli de conduită

similare în majoritatea societăților civilizate și în toate religiile din lume. „Obiceiurile rele” sunt variante mai puțin importante ale regulilor care definesc *sīla*, sau deseori au de-a face cu practici culturale specifice sau cu practici neprietenoase asupra mediului înconjurător.

Această înțelegere are sens atunci când reflectez asupra faptului că Buddha a permis să lași deoparte unele din regulile minore dacă „*sangha*” (comunitatea practicanților) consideră că este un lucru potrivit. Cel mai important din acest punct de vedere e faptul că este vorba despre „o sangha”, nu despre „Sangha” (comunitatea călugărilor), întrucât sangha în diferite culturi va trebui să trateze cu diferite situații culturale și astfel se vor aplica reguli minore diferite. Dacă ar fi fost vorba despre „Sangha”, atunci ar fi trebuit să ne întrebăm care din ele. Cine ar putea pretinde că este „Sangha”? Dacă ar fi fost vorba de întreaga Sangha, atunci termenul de *Mahā-Sangha* ar fi fost folosit.

Această înțelegere despre *sīla* în legătură cu regulile călugărilor se potrivește de asemenea cu alte învățături importante, de exemplu:

Fructul sau Împlinirea Intrării-în-Flux

A. Eradicarea primelor trei piedici, sau obstrucții:

- 1.** Vederea identității;
- 2.** Îndoiala;
- 3.** Dependența de rituri și ritualuri.

sau

B. Oglinda Dhammei

- 1.** Încrederea de nezdruncinat în Tripla Nestemată;³
- 2.** Etica nobilă neîncălcată.⁴

Etica neîncălcată este ceea ce trebuie să clarificăm aici. Dacă etica pentru un călugăr înseamnă evitarea celor Patru Înfrângeri și a celor 13 Practici care dezbină comunitatea, atunci acest lucru este destul de ușor de realizat, totuși ar trebui analizată și următoarea diferență. S-ar părea că eradicarea vederilor asupra identității, prima din piedicile de mai sus, ar implica o astfel de schimbare în concepții încât *nu ar fi posibil* pentru cineva care este intrat-în-

³ De observat că este vorba despre *încredere* în Tripla Nestemată, nu de găsirea refugiului în Tripla Nestemată și că încrederea este opusul celei de-a doua piedici menționate anterior.

⁴ A avea etică înseamnă și înlăturarea atașamentului de rituri și ritualuri, a treia din cele trei piedici.

flux să încalce regulile care definesc *Sīla*. Astfel avem calitatea de etică nobilă *neîncălcată*. Acest lucru este diferit pentru o persoană obișnuită, care ar putea să nuucidă în mod intenționat o ființă umană doar datorită faptului că nu a fost presat suficient de condițiile externe.

Aceste două grupuri de reguli sau practici pot fi văzute ca făcând parte din cele Cinci Precepte astfel:

Cinci Precepte =	Aspectul <i>Sīla</i> + -> [legat de cele 4 Înfrângeri	Aspectul bunelor obiceiuri
1. Evitarea uciderii ființelor vii	Evitarea uciderii ființelor umane	Evitarea rănirii ființelor vii
2. Evitarea furtului	Evitarea furturilor care pot duce la închisoare	Evitarea oricăror altor furturi, de o mai mică importanță
3. Evitarea activităților sexuale nepotrivite	Pentru laici: evitarea violului, a pedofiliei, a sexului cu persoane dependente; Pentru călugări: evitarea oricărei activități sexuale intenționate	Evitarea oricăror altor practici sexuale nesănătoase.
4. Evitarea minciunii	Evitarea fraudelor spirituale	Evitarea oricărei alte forme de vorbire nesănătoase
5. Evitarea Intoxicantelor și a drogurilor	->	Evitarea intoxicantelor și a drogurilor

Această înțelegere a *sīla* rezolvă și paradoxul bețivului care este considerat ca o persoană intrată-în-flux. [S 55.24 : S v 375-7]⁵. Dacă cele Cinci Precepte ar defini *Sīla*, atunci o persoană intrată-în-flux care să aibă probleme cu băutura nu ar fi ceva posibil; o persoană intrată-în-flux ar trebui să aibă „nobilă etică neîncălcată” și să nu încalce al cincilea precept care spune despre evitarea drogurilor și a alcoolului. Dacă, pe de altă parte, vedem doar primele patru precepte ca definind *Sīla* (care sunt în paralel cu cele Patru Înfrângeri ale unui călugăr), iar consumul de alcool doar ca „un obicei prost” (de asemenea o regulă mai puțin importantă pentru călugări), atunci putem avea o persoană

⁵ De observat că în textul original în limba pali cel care întreabă spune „**și găsește refugiul** în Buddha, Dhamma, Sangha, în timp ce Buddha spune „**are încredere** în Buddha, Dhamma, Sangha”.

intrată-în-flux care are o problemă cu băutura.⁶ Acest lucru e conform și cu regulile societății, care consideră băutura ca fiind un obicei prost dar, după cum am menționat anterior, vederile unei persoane intrate-în-flux ar fi atât de mult schimbate, încât nici dacă ar fi sub influența alcoolului nu ar comite niciuna din cele Patru Înfrângeri.

Atunci când comparăm cu grijă discursurile pentru laici conform metodei de studiu arătate, putem vedea confirmarea acestei idei. De exemplu, Kalama Sutta conține doar primele patru din cele cinci precepte.⁷ Sigalovāda Sutta, numită uneori Codul de disciplină al laicilor [D 31 : D iii 180], identifică doar primele patru precepte ca „Vicii de conduită”, în mod evident foarte serioase, similare celor Patru Înfrângeri pentru un călugăr. Urmează apoi o serie întregă de practici rele (=obiceiuri proaste?), începând cu cele șase canale de risipire a averii, dintre care primul este „delăsarea în consumul de intoxicante care cauzează ... lipsa de atenție”. Separarea Viciilor de conduită de celelalte practici se potrivește cu modelul din Vinaya al celor Patru Înfrângeri și al celor 13 Practici care dezbină comunitatea, care țin de Etică, și cu celelalte numeroase reguli minore, care țin de Bunele Obiceiuri.

Comparând Etica și Bunele Obiceiuri ale disciplinei călugărilor (coloanele din dreapta) cu discursurile și cu cele Cinci Precepte, obținem următorul tabel:

Unele dintre lucrurile interzise călugărilor		Kalama Sutta pentru laici	Cele 5 Precepte pentru laici	Sigalovada Sutta pentru laici		Vinaya, Mahavagga pentru călugări
Uciderea unei ființe umane	Cu corpul	Uciderea	Uciderea	Uciderea	Conduită de evitat	(Nobila?) Etică
Furtul care poate duce la închisoare		Furtul	Furtul	Furtul		
Activitate sexuală intenționată		Comportament sexual greșit	Comportament sexual greșit	Comportament sexual greșit		
A pretinde în mod fals realizări înalte	Cu vorba	Minciuna	Minciuna	Minciuna		

⁶ În Mangala Sutta, Buddha spune că „moderația în intoxicante este cea mai mare binecuvântare”.

⁷ Al cincilea precept ar putea fi înlocuit de „a nu-i conduce pe alții la acele patru tipuri de acțiuni”, care se potrivește cu Sigalovada Sutta, dacă considerăm că regulile minore ar fi definiția adevăratei prietenii.

Unele dintre lucrurile interzise călugărilor		Kalama Sutta pentru laici	Cele 5 Precepte pentru laici	Sigalovada Sutta pentru laici		Vinaya, Mahavagga pentru călugări
13 practici care dezbină comunitatea	Amestec din cele de mai sus	n/a	n/a	n/a		
Alcoolul și drogurile Pac. 51		Alcoolul și drogurile	Alcoolul și drogurile	Alcoolul și drogurile	6 canale pentru pierderea averii (multe alte obiceiuri urmează după acestea)	Obiceiuri rele evitate (Modul de viață Corect?)
				Frecventarea străzilor la ore nepotrivite		
<i>Exemple minore ale primei reguli:</i>				Frecventarea spectacolelor		
Uciderea altor ființe vii Pac. 20, 61, 62				Jocuri de noroc		
Săparea pământului Pac. 10				Asociere cu oameni răi		
Distrugearea plantelor Pac. 11				Lenea		

Acesta este doar un exemplu despre cum aplicând metoda de studiu oferită de Buddha pentru învățăturile sale, putem rezolva neclaritățile din texte și să facem înțelegerea căii mai practică, pentru a ajuta la eradicarea suferinței.

Am încredere că veți descoperi că ceea ce am scris nu atacă învățăturile fundamentale ale lui Buddha, deși ar putea pune sub semnul întrebării unele dogme ale unor anumite școli de Buddhism. Este ușor de spus „Buddha nu a predicat o dogmă”, dar este greu de văzut dogma cuiva legată de învățăturile lui Buddha și să renunți la acea dogmă.

Cele mai calde urări și să aveți parte numai de bine,

Darsa (Dhammadāsa) Bhikkhu